

Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg 1 Ebrill 2021 - 31 Mawrth 2022

1. Cyflwyniad

Rhoddodd Comisiynydd y Gymraeg hysbysiad cydymffurfio i ColegauCymru ar 25 Gorffennaf 2016.

Roedd yr hysbysiad cydymffurfio hwn yn amlinellu dyletswydd ColegauCymru i gyflawni Safonau statudol y Gymraeg, sef Safonau a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Mesur hwn yn rhoi statws swyddogol i'r Gymraeg, gyda'r nod na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae cyflwyno Safonau'r Gymraeg, sef rhestr o'r hyn y mae'n rhaid i sefydliadau ei wneud a'i gyflawni yn y Gymraeg, yn sicrhau bod y rheini yng Nghymru sy'n dymuno byw eu bywydau drwy'r Gymraeg yn gallu gwneud hynny. Mae'r Safonau hyn yn rhoi rhyddid ieithyddol i unigolion ddefnyddio'r Gymraeg yng Nghymru.

Fel rhan o'r broses gydymffurfio, mae Safonau'r Gymraeg yn ei gwneud yn ofynnol i ColegauCymru gyflwyno adroddiad blynyddol ym mhob blwyddyn ariannol (Ebrill - Mawrth), a hwnnw'n rhoi sylw i sut y mae'r sefydliad yn glynu wrth y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, y Safonau Llundio Polisi a'r Safonau Gweithredu. Mae darpariaeth o fewn y Safonau hefyd sy'n ymwneud â chyhoeddi a rhoi cyhoeddusrwydd i'r Adroddiad Blynyddol. Mae'r Adroddiad hwn yn dangos y cynnydd y mae ColegauCymru wedi'i wneud tuag at gydymffurfio â'r Safonau rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Mawrth 2022.

Mae ColegauCymru yn credu ei fod yn ymateb i'r Safonau mewn ffordd gadarnhaol. Mae'r holl staff wedi cael hyfforddiant Ymwbyddiaeth o'r Gymraeg ac mae eu gallu yn y Gymraeg wedi cael ei asesu'n ffurfiol fel rhan o'u swyddi yn ColegauCymru. Fel rhan o friffiau wythnosol y tîm cyfathrebu, mae diweddariadau rheolaidd yn cael eu rhoi am sut i wella arferion gweithio yn unol â hynny, ynghyd â hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r Gymraeg.

Mae ColegauCymru wedi ymrwmo i annog yr holl dîm i ddefnyddio'u sgiliau Cymraeg waeth beth yw lefel eu gallu, gan greu amgylchedd gweithio dwyieithog lle bydd defnyddio'r Gymraeg yn cael ei groesawu a'i annog. Rydym hefyd mynd ati i roi cefnogaeth.

2. Cefndir

Cyfres o ofynion sy'n rhwymo'n gyfreithiol yw'r Safonau, a'r rheini'n ceisio gwella'r gwasanaethau dwyieithog y gall pobl Cymru ddisgwyl eu cael gan nifer o gyrff cyhoeddus a statudol, gan gynnwys ColegauCymru. Mae gan ColegauCymru gyfrifoldeb i roi gwasanaethau dwyieithog, gan sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae gofyn i Colegau Cymru gydymffurfio â'r safonau hyn:

- Cyflenwi Gwasanaethau
- Llunio Polisi
- Gweithredu
- Cadw Cofnodion

Nod y Safonau yw:

- Egluro i sefydliadau beth yw eu dyletswyddau o ran y Gymraeg.
- Ei gwneud yn fwy eglur i siaradwyr Cymraeg pa wasanaethau y gallant ddisgwyl eu cael yn Gymraeg.
- Gwneud gwasanaethau Cymraeg yn fwy cyson a gwella'u hansawdd.

3. Cyfrifoldeb dros y Gymraeg

Y Rheolwr Cyfathrebu sy'n arwain ar y gwaith hwn ar draws y sefydliad. Gan weithio gyda'r Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus, mae'r ddwy'n sicrhau fod gweithdrefnau ar waith i helpu staff i ddeall eu rôl wrth gynorthwyo Colegau Cymru i gyflawni'r Safonau.

Mae canllawiau ar gael i'r holl staff i gynorthwyo cydymffurfiad. Mae prif elfennau'r canllawiau yn rhoi sylw i oblygiadau ymarferol gweithio o ddydd i ddydd i gyflawni'r Safonau, megis sut i ateb y ffôn; sut i drefnu cyfarfodydd; a chymryd dewis iaith cyfranogwyr i ystyriaeth.

Rheolir materion cydymffurfio iaith Gymraeg o ddydd i ddydd gan y Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus a'r Rheolwr Cyfathrebu.

4. Gweledigaeth ar gyfer y Gymraeg

Mae gan Colegau Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg berthynas da, ac maent yn cefnogi'i gilydd mewn wrth hyrwyddo'r Gymraeg ar y cyd mewn addysg ôl-16.

Nod cydweithio a phartneriaethau o'r fath yw tynnu sylw at bwysigrwydd sgiliau Cymraeg mewn addysg academaidd a galwedigaethol, gan gynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg/ddwyieithog sy'n cael ei chynnig fel rhan o'r cwricwlwm. Mae'n fwriad rhoi cyhoeddusrwydd hefyd i rôl hollbwysig colegau addysg bellach wrth helpu cymunedau dwyieithog i ffynnu a sicrhau eu bod yn gynaliadwy yn economaidd.

5. Datblygu cyfleoedd i ddysgu Cymraeg

Cynigir hyfforddiant iaith Gymraeg i bob aelod o staff i gefnogi gweithrediadau busnes a datblygiad unigol. Mae Colegau Cymru yn talu costau a/neu ryddhau staff o'r gwaith i'r diben hwn.

Rydym yn hyrwyddo cyrsiau blasu Cymraeg fer ar-lein i staff.

6. Llwyddiannau ar gyfer y cyfnod 2021/22

- Cwblhawyd holiadur hunanasesu lle gwnaethom asesu cydymffurfiaeth y sefydliad â rhai o'i gofynion statudol mewn perthynas â'r Gymraeg. Cyflwynwyd hwn i Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg.
- Mae dyddiau Coffi a Chlonc bellach mewn i'w hail flwyddyn – cyfle wythnosol i gydweithwyr ddod at ei gilydd am gyfle i sgwrsio'n anffurfiol yn Gymraeg, waeth beth fo lefel eu hiaith.
- Cyflwyno cofrestr Materion a Chwynion i gofnodi'n ffurfiol yr holl ymholiadau a chwynion a dderbynnir mewn perthynas â'r Safonau.
- Cyflwyno cofrestr i gofnodi'n ffurfiol ceisiadau a wneir gan unigolion i dderbyn gohebiaeth yn Gymraeg.
- Cyflwyno llofnodion e-bost newydd yn amlygu bod y sefydliad yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn arwain at oedi wrth ymateb.
- Cynnwys y logo iaith Gwaith a logo'r dysgwr ar lofnodion e-bost y sefydliad.
- Mae logo iaith Gwaith wedi ei ychwanegu at dudalennau amlwg ar ein gwefan.
- Mae gwelliannau wedi'u gwneud i'n neges peiriant ateb Switsfwrdd i sicrhau bod galwyr yn gwbl ymwybodol y gallant adael negeseuon yn Gymraeg.
- Cynhaliwyd hyfforddiant gloywi blynyddol ym mis Chwefror 2022 i sicrhau bod cydweithwyr yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.
- Mae Gwobrau Cenedlaethol Cymraeg Gwaith yn dathlu llwyddiannau dysgwyr Cynllun Cymraeg Gwaith ar gyfer y cynllun 2021 – 2022. Gyda dros 60 o geisiadau a chwe chategori, enillodd dysgwyr o'n colegau y wobwr gyntaf mewn dau gategori. Am fanylion pellach gwelwch [Gwobrau Cenedlaethol Cymraeg Gwaith 2022](#). Nod y prosiect Cymraeg Gwaith yw datblygu sgiliau Cymraeg yn y gweithle. Yn ystod y flwyddyn mae hyd at 700 o staff o'r sectorau Addysg Bellach ac Uwch ledled Cymru wedi cael y cyfle i ddysgu Cymraeg o dan y cynllun dan arweiniad Colegau Cymru a'r Coleg Cymraeg dan nawdd y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.

7. Cwynion - yn unol â Safon 141

Cyflenwi Gwasanaethau - mae 64 o Safonau Cyflenwi Gwasanaethau yn berthnasol i Colegau Cymru. Yn ystod cyfnod 2021/22, derbyniodd Colegau Cymru un gŵyn ffurfiol mewn perthynas â dogfen Colegau Cymru a gyhoeddwyd ar wefan trydydd parti. Cydnabuwyd y gŵyn a chafodd ei datrys o fewn 20 diwrnod gwaith, yn unol â Threfn Gwyno Colegau Cymru. Ni chymerwyd unrhyw gamau pellach

Llunio Polisi - mae 9 o Safonau Llunio Polisi yn berthnasol i Colegau Cymru. Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Llunio Polisi.

Gweithredu - mae 42 o Safonau Gweithredu yn berthnasol i Colegau Cymru. Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Gweithredu.

8. Sgiliau Cymraeg a dysgu Cymraeg - yn unol â Safon 145

Sgiliau Cymraeg staff Colegau Cymru ar 31 Mawrth 2018. Cynhaliwyd archwiliad sgiliau iaith Gymraeg staff gyda'r canfyddiadau canlynol:

- Mae 7 o'r 14 aelod o staff yn siaradwyr Cymraeg rhugl.

9. Recriwtio - yn unol â Safon 148

Dyma nifer y swyddi newydd a swyddi gwag a hysbysebwyd yn ystod y flwyddyn yn ôl categori:

- (i) sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol: 2 swydd
- (ii) byddai angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg ar ôl penodi i'r swydd: 0 swydd
- (iii) sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol: 4 swydd
- (iv) dim angen sgiliau yn y Gymraeg: 0 swydd

Hysbysebwyd pob swydd gan nodi bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol neu'n ddymunol. Os yw hynny'n bosibl, rydym yn esbonio lefel y sgiliau sy'n ofynnol i gyd-fynd â chyfrifoldebau'r swydd.

Cysylltiadau

Rachel Bowen, Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus
Lucy Hopkins, Rheolwr Cyfathrebu

Cyfeiriad: U7, Cae Gwyrdd Greenmeadow Springs, Tongwynlais, Caerdydd, CF15 7AB.
Ffôn: 029 2052 2500 (croesewir galwadau yn Gymraeg ac yn Saesneg).
Ebost: helo@colegaucymru.ac.uk

Mae Colegau Cymru yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg. Byddwn yn ymateb i ohebiaeth a gawn yn Gymraeg yn y Gymraeg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Elusen Gofrestredig Rhif 1060 182, Cwmni Cofrestredig Rhif 2832103.